

Sprawozdanie

z realizacji

Warsztatu Refleksyjnego

będącego podsumowaniem ewaluacji wewnętrznej

Lokalnej Grupy Działania Ślężanie

Warsztat przeprowadzono zgodnie z Wytycznymi MRiRW nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Merytoryczną podstawą przeprowadzenia warsztatu były dane zgromadzone przez biuro LGD, a pochodzące z monitoringu realizacji Strategii, informacji pozyskanych od Samorządu Województwa, danych na temat funkcjonowania LGD, wywiadów z beneficjentami, opinii ekspertów, informacji z gmin na temat sytuacji społeczno-gospodarczej i ankiet internetowych.

Warsztat przeprowadzono w dniu 18 lutego 2021 roku w Sobótce. Moderatorem warsztatu był Mariusz Wachowicz.

a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?

- Jeżeli nie, to czy poziom realizacji może negatywnie wpłynąć na realizację celów LSR?
- Jakich można wskazać przyczyn odstępstw od planu?
- Jakich działań można podjąć, by uniknąć ich w kolejnym roku?

W 2020 roku LGD przeprowadziła 3 nabory wniosków. Wszystkie nabory realizowane były w formule grantowej. Dwa pierwsze to realizacja przedsięwzięć: *Rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LSR* oraz *Opracowanie publikacji i materiałów informacyjno-promocyjnych dotyczących zasobów obszaru*. W naborach tych wpłynęło odpowiednio 31 i 13 wniosków. Tak wielka liczba wniosków wskazuje nie tylko na duże zainteresowanie ale również na pozarządowy potencjał regionu. Nie sposób również nie docenić aktywizacyjnego zaangażowania pracowników biura i członków Zarządu LGD. Obydwa nabory grantowe dotyczą działań budowlanych, zakupowych lub publikacji co w dużym stopniu „uodparnia” je na ograniczenia i obostrzenia wprowadzone wraz z Covid-19.

Kolejny grant, który dotyczy *Realizacji wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i artystycznych dla mieszkańców obszaru LSR* jest ze swej natury trudniejszy do realizacji w czasach ogłoszonej pandemii. Część wniosków już na etapie opracowania została ukierunkowana na warsztaty lub szkolenia nieznacznie tylko łatwiejsze w realizacji w reżimie sanitarnym. Pozostałe operacje i beneficjenci będą musieli liczyć na łagodzenie obostrzeń. Dodatkowym utrudnieniem jest również charakter narzędzia wsparcia jakim są nabory grantowe. Luzowanie obostrzeń, jak zdążyliśmy się przyzwyczaić, ma formę wybiórczą. Można podejrzewać, że niektóre wnioski będą mogły być realizowane, a niektóre będą musiały poczekać. W konsekwencji nie można mówić o spójnej realizacji całego grantu co ma konsekwencje w jego rozliczaniu. Dla zapewnienia możliwości pełnego rozliczenia całego grantu LGD powinna oferować beneficjentom wsparcie i pomoc na każdym kolejnym etapie realizacji zadań i ściśle kontrolować cały proces.

Fundusze powracające do LGD po rozwiązywaniu umów, te uzyskane z drugiego bonusu oraz z przeliczenia różnic kursowych pozwolą na ogłoszenie kolejnych naborów. Analiza potrzeb i oczekiwań mieszkańców wskazuje, że kwoty te należy przeznaczyć na podejmowanie działalności gospodarczej. Dotychczasowe oczekiwanie na polepszenie sytuacji epidemicznej i związana z tym możliwość przeprowadzenia szkoleń dla beneficjentów spowodowała, że czas na realizację operacji może być napięty.

Rekomendacja:

Systematycznie monitorować postępy realizacji operacji grantowych, tak by szybko uruchomić działania w przypadku problemów. Jak najszybciej ogłosić nabór na podejmowanie działalności gospodarczej.

b. Czy jakość projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych jest zadowalająca?

W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiągnięcie wskaźników w zaplanowanym czasie?

- W jakich obszarach tematycznych jakość wniosków budzi wątpliwość?
- Jeżeli nie, to jak odbije się to na realizacji celów LSR?

- Co można zrobić, by podnieść jakość wniosków?

Wnioski składane w ramach naborów były dobrej jakości. Zasadnicze znaczenie dla jakości wniosków ma doradztwo, ale tylko takie, które wynika z potrzeby piszącego. Wnioski grantowe wymagają większego zaangażowania pracowników i wsparcia na każdym etapie: od pisania poprzez realizację, aż po rozliczenie. W ramach doradztwa udało się również przygotować zadania planowane w ramach operacji na możliwe do przewidzenia problemy z ograniczaniem wolności gromadzenia się i organizacji spotkań. Wysoką jakość wniosków potwierdzają również pracownicy UM weryfikujący poprawność grantu.

Rekomendacja:

Utrzymywać wysoką jakość doradztwa.

c. W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?

- Czy są jednoznaczne, obiektywne, czy pozwalają wybrać najlepsze wnioski?
- Czy wnioskodawcy zgłaszają wątpliwości odnośnie kryteriów, jakie?
- Co można zrobić, żeby poprawić katalog kryteriów?

Kryteria wyboru operacji są stosowane od wielu lat i pozwalają w obiektywny sposób wybrać do realizacji dobrej jakości wnioski. Nie jest to jednak proces łatwy i Rada LGD boryka się z interpretacją niektórych kryteriów. Przykładem jest kryterium innowacyjności (narzucone LGD), które nigdy, ostatecznie nie zostało niezobiektywizowane. W 2020 roku kryteria nie były zmieniane. Mimo potrzeby modyfikacji kryterium promowania dodatkowego zatrudnienia LGD nie planuje jego zmiany. Czas potrzebny do korekty z pewnością nie będzie pracował na korzyść beneficjentów realizujących operacje. Aby zneutralizować niebezpieczeństwo związane z kryterium punktowania uczestnictwa w szkoleniu należy podjąć działania na rzecz przeniesienia szkoleń do sfery on-line.

Rekomendacja:

Rozważyć potrzebę zmiany kryteriów premiujących dodatkowe zatrudnienie. Zorganizować szkolenia w formie niestacjonarnej lub w grupach uwzględniających reżimy sanitarne.

d. W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?

- Jakie zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej nastąpiły i mogą mieć wpływ na dezaktualizację LSR?
- Czy widać zróżnicowania potrzeb między poszczególnymi gminami? Jak i jak można na nie zareagować?

Wszystkie wybrane projekty przyczyniły się do osiągnięcia celów LSR. LSR została opracowana w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy społeczne tak więc każda operacja realizująca LSR wpisuje się w odpowiedź na potrzeby społeczne obszaru LGD.

W ostatnich latach ubywa mieszkańców, szczególnie tych aktywnych i zaangażowanych w zmianę. Wprowadzono program 500+. Jest duża konkurencja instytucji pomocowych i wnioskodawcy wybierają te instytucje i fundusze, z których łatwiej pozyskać wsparcie, krócej czekać i łatwiej rozliczyć. Dynamiczne zmiany związane z ogłaszanymi ograniczeniami w możliwości prowadzenia działalności gospodarczej oraz funkcjonowania administracji wskazują wyraźnie, że zapisy LSR powinny być stosowane bardziej elastycznie.

Rekomendacje:

Konsekwentnie wspierać aktywność społeczną w mniej angażujących się gmin, zarówno w stosunku do władz samorządowych jak i NGO.

e. Czy przyjęty system wskaźników sprawdza się i dostarcza wszystkich potrzebnych informacji?

- Czy zbierane dane są wiarygodne a źródła trafne?
- Jeśli nie, to jakie zmiany można wprowadzić na tym etapie?

Informacje przekazywane ze strony UM pozwalają na bieżąco kontrolować postępy realizacji strategii i osiąganie wskaźników produktu. Uzasadnione wnioski do Samorządu Województwa pozwalają na korektę wskaźników i lepsze dopasowanie ich do potrzeb mieszkańców regionu.

Do tej pory wpłynęły nieliczne wnioski o zmniejszenie zobowiązań dotyczących dodatkowego zatrudnienia w projektach rozwoju działalności gospodarczej. Niemniej LGD powinna przygotować jednolity scenariusz rozpatrywania tego typu wniosków, tak by nie zagrozić realizacji wskaźników. Na chwilę obecną poziom realizacji wskaźników jest odpowiedni.

Rekomendacja:

W przypadku zagrożenia realizacji wskaźników rozpocząć formalną procedurę zmierzającą do zmiany wartości niektórych wskaźników poprzez przesłanie do UM uargumentowanej informacji o zagrożeniu.

Wprowadzić rozwiniętą formę ankiety monitorującej, która pozwoli na weryfikację realizacji wskaźników rezultatu oraz obowiązkowych dezagregacji PROW.

f. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?

- Jakie zmiany można wprowadzić w procedurach na tym etapie, by podnieść ich użyteczność?

W 2020 roku LGD nie wprowadziła zmian w procedurach. Obecnie jest potrzeba dostosowania procedury i dokumentów do wytycznej nr 7. Ogólna uwaga dotycząca procedur wskazuje na konieczność znacznego ich uproszczenia. Dotyczy to zarówno wniosku (ze szczególnym uwzględnieniem biznesplanu) jak i ilości załączników. Problemem jest również trudna dla wnioskodawców kwestia pomocy de minimis.

Niepewna sytuacja dotycząca obostrzeń i ograniczeń w liczbie osób na spotkaniach powoduje, że LGD powinna opracować awaryjne procedury zdalnej oceny i wyboru operacji przez Radę.

g. Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?

Przeprowadzone z początkiem roku szkolenia i doradztwo to jedne z niewielu działań jakie udało się zrealizować w 2020 roku. Obostrzenia spowodowały ograniczenie w realizacji planu komunikacji. Bez problemów odbywały się działania związane z dbałością o stronę internetową i profil społecznościowy. W gminach nie odbywały się jednak imprezy, spotkania i uroczystości więc LGD nie mogła w nich uczestniczyć.

Z działań dodatkowych LGD, jak co roku, uczestniczyła w targach Grune Woche.

Dokonano postępów w projekcie współpracy – odbyło się spotkanie w Chorwacji.

Kontynuowano działania na rzecz promocji produktu lokalnego. Opracowano 2 artykuły na temat promocji Ślązkiego Produktu Lokalnego, uruchomiono nową stronę na FB pod nazwą – Spizarnia Misia Ślązysława. W *Wrocław TV* wyemitowano audycję: *Sielskie życie* na temat lokalnych producentów.

Dwukrotnie próbowano zorganizować konferencję dla Kół Gospodyń Wiejskich, ważnego dla LGD partnera. Rządowe obostrzenia nie pozwoliły na przeprowadzenie tego przedsięwzięcia i zostało ono przeniesione na 2021 rok.

h. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?

Obszar LSR obfituje w aktywnych przedsiębiorców, rolników i producentów żywności. LGD swoimi działaniami wspiera ich w promocji. Niestety zasoby finansowe i osobowe LGD nie pozwalają na należyty rozmach tego rodzaju działań. Dodatkowe fundusze z pewnością zwielokrotniłyby możliwości rozwoju i upowszechniania lokalnych produktów i usług.

i. Inne zagadnienia związane z procesem realizacji LSR;

brak.

j. Sposób wykorzystania rekomendacji.

Rekomendacje wypracowane w toku ewaluacji wewnętrznej, której podsumowaniem był warsztat refleksyjny sprzed roku zostały zrealizowane w pełnym zakresie. Obecnie przedstawione rekomendacje zostaną przeanalizowane przez zespół złożony z pracowników biura, zarządu oraz Rady LGD. Realizacja rekomendacji oraz efekty ich wdrożenia będzie elementem oceny w kolejnej ewaluacji wewnętrznej.